

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۵ صفحه ۱۰۱ تا ۱۲۰

سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای: فرصت‌ها و همکاری‌های اقتصادی دفاع

سید مجید ابن‌الرضا^۱، اصغر حقیقی^۲، احسان مظفری^۳، سهیلا نادری^۴

چکیده

خود را در حوزه‌های مختلف از جمله اقتصادی توسعه داده است. همکاری‌های اقتصادی این سازمان شامل مواردی همچون تجارت و سرمایه‌گذاری، توسعه زیرساخت، همکاری انرژی، همکاری مالی و بورس فرهنگی و گردشگری می‌باشد. جمهوری اسلامی ایران از سال‌های گذشته به دنبال عضویت در این سازمان بوده و در نهایت توانست در سال ۱۴۰۰ به عضویت دائم این سازمان در آید و اینک زمینه بهره‌برداری از ظرفیت‌های موجود در سازمان همکاری شانگهای برای کشور مهیا شده است. نظر به فعالیت‌های متعدد و گوناگون اقتصادی سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا)، این سازمان زمینه مناسبی جهت بهره‌برداری از فرصت‌های موجود در همکاری با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای را دارد. بنابراین در این مقاله به دنبال بررسی زمینه‌های همکاری و فرصت موجود در سازمان شانگهای در حوزه اقتصاد دفاع برای ساتا هستیم، روش مورد استفاده در این مقاله مصاحبه با خبرگان سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) و مطالعه کتابخانه‌ای می‌باشد و در نهایت پیشنهادها را برای اجرایی جهت بهره‌برداری از این فرصت‌ها ارائه خواهد شد.

واژگان کلیدی: سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا)، سازمان همکاری‌های شانگهای، اقتصاد دفاع

۱. استادیار، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران، ایران. s.majid.ebnolreza@gmail.com

۲. دکتر، روابط بین‌الملل، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. haghighi_asghar4@yahoo.com

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، مدیریت بازرگانی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران. (نویسنده مسئول) ehsan.mozafari8080@gmail.com

۴. دکتر، علوم سیاسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. nadryshyla0@gmail.com

Armed Forces Social Security Organization and Shanghai Cooperation Organization: Opportunities and Defense Economic Cooperation

Seyed Majid Ibn al-Reza¹, Asghar Haghighi², Ehsan Mozaffari³

Soheila Naderi⁴

Abstract

The Shanghai Cooperation Organization was established in 1996 among the member countries with the aim of security cooperation, and throughout its life, it has developed its cooperation in various fields, including economy. The economic cooperation of this organization includes such things as trade and investment, infrastructure development, energy cooperation, financial cooperation and cultural exchange and tourism. The Islamic Republic of Iran has been seeking to become a member of this organization for the past years and finally became a permanent member of this organization in 1400, and now the country has been prepared to take advantage of the capacities available in the Shanghai Cooperation Organization. Considering the numerous and diverse economic activities of the Social Security Organization of the Armed Forces (SATA), this organization has a good basis for exploiting the opportunities available in cooperation with the member countries of the Shanghai Cooperation Organization. Therefore, in this article, we seek to examine the areas of cooperation and opportunities available in the Shanghai Organization in the field of defense economics for SATA, the method used in this article is an interview with the experts of the Social Security Organization of the Armed Forces (SATA) and a library study, and finally Executive suggestions will be provided to take advantage of these opportunities.

Keywords: Armed Forces Social Security Organization(SATA) , Shanghai Cooperation Organization, Defense Economy

1. Assistant Professor, Malik Ashtar University of Technology, Tehran, Iran. s.majid.eb-nolreza@gmail.com

2. Ph.D., International Relations, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.haghighi_asghar4@yahoo.com

3. Master's student, Business Administration, Research Sciences Unit, Islamic Azad University, Tehran. (corresponding author) ehsan.mozafari8080@gmail.com

4. Ph.D., Political Science, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. nadryshyla0@gmail.com

۱. مقدمه

رهبان پنج کشور روسیه، چین، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان تصمیم به ایجاد کمربند حسن هم‌جواری به منظور تقویت اعتماد نظامی در نواحی مرزی خود گرفتند (هوانگ، ۲۰۰۶). سازمان همکاری شانگهای به عنوان یک ساختار نوپا و در حال رشد، در طول دوره فعالیت کوتاه خود توانسته است به عنوان یک نهاد پویا با چشم‌اندازی روشن در جهت تأمین همکاری‌های متنوع منطقه‌ای و پاسخگویی به نیازهای کشورهای منطقه مطرح شود. در حال حاضر این سازمان به عنوان مهم‌ترین همگرایی کشورهای مستقل با هدف ایجاد همکاری‌های چندجانبه منطقه‌ای و ایجاد قطبی جدید در برابر ایالات متحده شناخته می‌شود (انوری و رحمانی موحد، ۱۳۸۸). جمهوری اسلامی ایران در تیرماه ۱۳۸۴ به عنوان عضو ناظر در این سازمان پذیرفته شد (بزرگی و حسینی، ۱۳۸۹) و درخواست خود برای عضویت دائم را نیز در همین زمان ارائه کرد. ایران مدت‌هاست که به پیوستن به عضویت کامل این سازمان برای مقابله با فشارهای ایالات متحده علاقه‌مند است، اما چین و روسیه نسبت به این موضوع احتیاط کرده‌اند. در نهایت، ایران در سال ۱۴۰۰ به عضویت کامل این سازمان درآمد.

با عضویت جمهوری اسلامی ایران در سازمان همکاری شانگهای زمینه بهره‌برداری کشور از ظرفیت‌های این سازمان ایجاد شده است و اینک سازمان‌ها و نهادهای مختلفی می‌بایست از این فرصت در راستای منافع خود و منافع ملی بهره‌برداری نمایند.

سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح به عنوان یک سازمان خدماتی که علاوه بر ارتباط با بخش‌های دفاعی کشور، دارای فعالیت‌های اقتصادی متعدد (به دلیل ماهیت صندوق‌های بازنشستگی) می‌باشد. سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح از جمله سازمان‌هایی می‌باشد که با شناسایی زمینه‌های همکاری و بهره‌برداری از آن‌ها در راستای منافع اقتصادی اجتماعی صندوق بازنشستگی و نیز منافع ملی از ظرفیت‌های سازمان همکاری‌های شانگهای استفاده نماید. از این رو هدف از انجام این پژوهش شناسایی و تطبیق فرصت‌های همکاری هم‌افزایانه اقتصاد دفاع و منافع مشترک بین سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای می‌باشد.

بنابراین این پژوهش پیامدهای مهمی برای تقویت رشد اقتصادی، ارتقای فناوری‌های نوآورانه در صنایع دفاعی در چارچوب سازمان همکاری شانگهای دارد. با بررسی پتانسیل همکاری سازمان

تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای، این مطالعه به گفتمان گسترده‌تر در مورد پویایی در حال تحول همکاری‌های اقتصادی و دفاعی بین این دو سازمان می‌پردازد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱. مبانی نظری پژوهش

فرآیند همگرایی منطقه‌ای از دوران معاصر با تشکیل جامعه زغال و فولاد اروپا در سال ۱۹۵۲ آغاز شد. در اثر تغییر و تحولات نظام بین‌الملل و اقتصاد سیاسی بین‌الملل، انواع و اشکال جدیدی از منطقه‌ای شدن خارج از منطقه اروپا و متفاوت از تجربه همگرایی اروپا ظهور کرد. شکل‌گیری سازمان همکاری شانگهای یکی از این تجربیات جدید و متفاوت می‌باشد. نظریه‌های منطقه‌ای اروپا قادر به توضیح نظریه همگرایی جدید نبودند زیرا انگیزه‌ها و اهداف کارگزاران منطقه‌گرایی در این مناطق با همگرایی اروپا همسان و یکسان نبود. از این رو اصلاح نظریه‌های موجود و ارائه نظریه‌های جدیدی که قادر تبیین و تحلیل تجارب منطقه‌گرایی در سطح جهان، فراتر از اروپا و جهان توسعه یافته باشد ضرورت یافت (دهقانی فیروز آبادی، ۱۳۸۲). کارکردگرایی بر این باور است که وابستگی متقابل بین‌المللی می‌تواند با ایجاد نهادهای کارکردی، به حل مسائل اقتصادی و فنی فرامرزی کمک کند (سلیمان پور، ۱۳۹۱). این رویکرد به نوعی از استراتژی تکاملی از پایین به بالا برای برقراری پیوندهای همکاری میان دولت‌ها اعتقاد دارد (قوام، ۱۳۹۰). برخلاف فدرالیسم، کارکردگرایی رویکردی تدریجی و افزایشی به تغییرات نظام بین‌الملل و همگرایی منطقه‌ای دارد و نقطه آغاز همگرایی را به جای حوزه‌های تنش‌زا، موضوعات و بخش‌های فنی و اقتصادی می‌داند (میتزانی، ۱۹۹۶). کارکردگرایان با تفکیک موضوعات معتقدند که دستیابی به همگرایی در زمینه‌های اقتصادی و فنی که حساسیت کمتری دارند، آسان‌تر است (موات، ۱۹۷۳). تأمین نیازهای مشترک به عنوان عاملی کلیدی در متحد ساختن مردم فراتر از مرزهای دولت‌ها شناخته می‌شود (قوام، ۱۳۹۰) و توسعه فعالیت‌ها میان ملت‌ها منجر به شکل‌گیری سازمان‌های متعدد در سطوح منطقه‌ای خواهد شد (کیم، ۱۹۹۲).

واقع‌گرایی بر این باور است که به دلیل عدم وجود مرجع مرکزی برای حل اختلافات در نظام

1. Mitrany
2. Mowat
3. Kim

سیاسی بین‌المللی، دولت‌ها تنها با اتکا به قدرت می‌توانند منافع و امنیت خود را حفظ کنند(دویچ و همکاران، ۱۳۷۵). از منظر رئالیسم، همکاری برای بهره‌مندی مشترک دشوار است زیرا اعتماد وجود ندارد و ترس از استثمار توان وابستگی متقابل را محدود می‌کند(لینکلینتر، ۱۳۸۵). با این حال، همکاری از نظر رئالیست‌ها غیرممکن نیست و دولت‌ها تنها زمانی دست به همکاری می‌زنند که این کار قدرت ملی آن‌ها را افزایش دهد(عبدالله خانی، ۱۳۸۳). اما این همکاری‌ها معمولاً آسیب‌پذیر و شکننده هستند(والترز^۱، ۱۹۷۹).

لیبرالیسم به روند وابستگی متقابل میان کشورها اشاره دارد که به ویژه در عرصه‌های اقتصادی و تجاری موجب شده تا کشورها به سمت همکاری با یکدیگر پیش بروند. این وابستگی منجر به ظهور هنجارها و قواعد جدید می‌شود(حاجی یوسفی، ۱۳۸۲). نولیبرالیسم نیز معتقد است که دولت‌ها در تلاش برای همکاری نزدیک هستند، اما این نزدیکی ممکن است باعث سایش و اصطکاک شود(عسکر خانی، ۱۳۸۳). هدف اصلی نولیبرالیسم توضیح علل و عوامل همکاری بین کشورهای عاقل و منفعت‌طلب در شرایط آنارشی است(دهقانی فیروز آبادی، ۱۳۸۲).

نظریه ارتباطات فرآیند همگرایی منطقه‌ای را بر اساس مفاهیم ارتباطات، مبادله و اجتماع‌سازی بین کشورهای منطقه‌ای تبیین می‌کند. ارتباطات بین‌المللی می‌تواند به مذاکرات و همکاری‌های بین‌المللی و نهایتاً به همگرایی بین‌المللی منجر شود(دویچ و همکاران، ۱۳۷۵).

سازهانگاری بر نقش قوام‌بخش نهادها، هنجارها و یادگیری اجتماعی تأکید دارد(قوام، ۱۳۹۰). این رویکرد بیشتر بنیان‌شناختی دارد تا رفتاری و به شناختی بین‌الذهانی می‌پردازد(مشیرزاده، ۱۳۸۹). سازهانگاران بر این باورند که نظام باورهای مشترک دارای خصوصیات ساختاری بوده و بر کنش سیاسی بازیگران تأثیر می‌گذارد(ریوس اسمیت^۲، ۱۹۹۶). هویت اجتماعی چگونگی تکوین منافع ملی را تعیین می‌کند و این منافع از طریق فرآیند تعامل اجتماعی شکل می‌گیرد(راگی^۳، ۱۹۹۸).

در مجموع می‌توان چنین بیان داشت که سازمان همکاری شانگهای به عنوان یک اقدام همگرایی برعکس مدل همگرایی اروپا از مسائل غیر سیاسی و کم اهمیت آغاز نشده است بلکه از ابتدای شکل‌گیری بر اساس مسائل مهم امنیتی و سیاسی شکل گرفت و به دنبال آن به موضوعات غیر سیاسی و اقتصادی توسعه یافت و در ادامه اعضا جدید نیز بنابر ملاحظات خاص خود و نیز

1. Waltz
2. Reus-Smit
3. Ruggie

ملاحظات سازمان به عضویت آن در آمدند. به عبارتی می‌توان بیان داشت که دیدگاه نظریات متفاوت در مورد چگونگی شکل‌گیری همکاری منطقه‌ای میان اعضا در خصوص سازمان همکاری شانگهای قابلیت توجیه دارد. از این رو مدل فرضی همگرایی منطقه‌ای چندوجهی از جنبه معامله با جمهوری اسلامی ایران قابل توجیه است (گوهری مقدم و بشیری لحقی، ۱۳۹۶).

سازمان همکاری شانگهای

سازمان همکاری شانگهای به‌عنوان یک نهاد بین‌دولتی، ابتدا توسط گروهی به نام شانگهای پنج که شامل چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان بود، در نیمه دوم دهه ۱۹۹۰ ایجاد شد. این تلاش به‌منظور تأمین امنیت مرزهای ملی در آسیای مرکزی پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی شکل گرفت و با معاهده ۱۹۹۶ شانگهای و توافق‌نامه‌های بعدی در مورد اعتماد نظامی و کاهش نیروهای نظامی در مناطق مرزی رسمیت یافت. ازبکستان نیز در سال ۲۰۰۱ به این سازمان پیوست. اهداف سازمان، جلوگیری از بی‌ثباتی ناشی از فروپاشی دولت‌ها در آسیای مرکزی، به‌ویژه از طریق شورش‌های رادیکال و افراط‌گرایی مذهبی بود که می‌توانست ثبات منطقه را تهدید کند. در حقیقت سازمان همکاری شانگهای در تاریخ ۱۵ ژوئن ۲۰۰۱ در شانگهای توسط شش کشور چین، روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان و ازبکستان تأسیس شد. در سال‌های ابتدایی، این سازمان بیشتر به‌عنوان ابزاری برای گسترش منافع سیاست خارجی روسیه تلقی می‌شد، اما به‌تدریج مشخص شده است که این ابتکار به سمت‌های جدیدی حرکت کرده است. در سال ۲۰۱۵، با پیوستن هند و پاکستان به این سازمان، عضویت آن افزایش یافت و این تغییر در اجلاس سال ۲۰۱۶ به‌طور رسمی تأیید شد. اعضای اصلی این سازمان شامل کشورهای چین، هند، قزاقستان، قرقیزستان، روسیه، تاجیکستان، ازبکستان، پاکستان، ایران و بلاروس می‌باشند. با احتساب اعضای جدید، سازمان همکاری شانگهای اکنون ۴۵ درصد از جمعیت جهان و ۱۹ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را شامل می‌شود.

ابعاد اقتصادی و تجاری سازمان همکاری شانگهای

سازمان همکاری شانگهای علاوه بر تلاش برای مقابله با تروریسم، افراط‌گرایی و جدایی‌طلبی، به‌دنبال ایجاد یکپارچگی اقتصادی در قاره آسیا نیز است. چشم‌انداز ژئواکونومیک این سازمان شامل ایجاد شبکه‌ای گسترده از جاده‌ها، راه‌آهن‌ها و بنادر است که سواحل شرقی چین را به

بازارهای آسیای مرکزی، روسیه و اروپا متصل می‌کند و همچنین آسیای جنوبی و غرب آسیا (خاورمیانه) را در بر می‌گیرد. بخش عمده‌ای از این چشم‌انداز تحت تأثیر ابتکار کمربند و راه چین قرار دارد که با سرمایه‌گذاری حدود ۱ تریلیون دلار در پروژه‌های مختلف زیرساختی، جاده‌ها، راه‌آهن‌ها و بنادر در سرتاسر آسیا دنبال می‌شود (رودن^۱، ۲۰۱۸).

علاوه بر زمینه‌های مشارکتی دیگر، هدف اقتصادی سازمان همکاری شانگهای تشکیل یک بازار مشترک و منطقه آزاد تجاری برای افزایش فرصت‌های تجاری و بازرگانی بین کشورهای عضو است. چارچوب قانونی این سازمان شامل بیش از ۱۰۰ سند در زمینه‌های مختلف اقتصادی است که تمامی جنبه‌های تجارت، فعالیت‌های بانکی، تولید، پروژه‌های مالی و سرمایه‌گذاری، کشاورزی، حمل و نقل و زیرساخت‌ها، مخابرات و گردشگری را پوشش می‌دهد. با ورود پاکستان و هند به این سازمان، پتانسیل اقتصادی آن افزایش قابل توجهی یافته است؛ چراکه این دو کشور دارای منابع معدنی فراوان و بازارهای بزرگ هستند.

از سال ۲۰۰۳، شورای سران سازمان همکاری شانگهای در چین به برنامه‌ریزی برای همکاری تجاری و اقتصادی چندجانبه پرداخته و کمیته‌های کاری مشترکی برای رسیدگی به موضوعاتی نظیر تجارت الکترونیک، گمرک، رویه‌های ارزیابی انطباق فنی، ترویج سرمایه‌گذاری، توسعه پتانسیل ترانزیت، فناوری‌های مخابراتی و همکاری در حوزه انرژی ایجاد کرده است. در سال ۲۰۰۴، یک برنامه اقدام برای تحقق اهداف در ده حوزه همکاری شامل تجارت و سرمایه‌گذاری، گمرک، مقررات، استانداردها، حوزه‌های مالی و مالیاتی، حمل و نقل، انرژی، کشاورزی، علم و فناوری‌های پیشرفته، فناوری اطلاعات و مخابرات و حفاظت از محیط زیست راه‌اندازی شده است. سال ۲۰۰۵ نقطه عطف دیگری در چارچوب این سازمان بود که به توافق در زمینه آماده‌سازی پروژه‌های آزمایشی در حوزه برق‌آبی، توسعه مسیرهای حمل و نقل و ایجاد ارتباطات فیبر نوری انجامید. باشگاه انرژی سازمان همکاری شانگهای در سال ۲۰۱۰ تأسیس شد که شامل کشورهای عضو و ناظر است. همچنین توافقنامه تسهیل حمل و نقل جاده‌ای بین‌المللی در سال ۲۰۱۴ به‌عنوان دستاورد مهمی شناخته شد که رویه‌های عملی برای حمل و نقل کالا از طریق پنج کریدور سبز فراره‌ای را ایجاد کرد. این سازمان همچنین به‌طور فعال در حال توسعه صنعت گردشگری است و برنامه توسعه همکاری گردشگری در ژوئن ۲۰۱۶ در اجلاس سران سازمان در تاشکند

1. Rowden

به تصویب رسید (اکرم^۱، ۲۰۲۰). در نهایت بر اساس گزارش صندوق بین‌المللی پول، پیش‌بینی شده بود که تا سال ۲۰۲۳، پتانسیل اقتصادی منطقه سازمان همکاری شانگهای از اقتصادهای گروه هفت فراتر رود.

در راستای تحقق اهداف و چشم‌انداز اقتصادی سازمان همکاری شانگهای، توجه ویژه‌ای به نوعی یکپارچگی تجاری و مالی از طریق نهادهای زیر معطوف شده است:

- شورای بازرگانی سازمان همکاری شانگهای
- کنسرسیوم بین بانکی سازمان همکاری شانگهای
- باشگاه انرژی

آینده سازمان همکاری شانگهای دارای پتانسیل قابل توجهی برای گسترش، تقویت همکاری و رسیدگی به چالش‌های منطقه‌ای است. در حالی که هدایت اختلافات داخلی و فشارهای خارجی همچنان حیاتی است، انتظار می‌رود تمرکز سازمان بر امنیت، توسعه اقتصادی و اتصال به ثبات و رفاه کشورهای عضو و فراتر از آن کمک کند.

عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای

فرآیند عضویت جمهوری اسلامی ایران در سازمان همکاری شانگهای روندی تدریجی بود که با مجموعه‌ای از مراحل و مذاکرات چندین ساله مشخص شد. ایران در سال ۲۰۰۵ در نشست سازمان همکاری شانگهای در آستانه قزاقستان، وضعیت ناظر را دریافت کرد. این گام اولیه به ایران اجازه داد تا در جلسات و فعالیت‌های سازمان همکاری شانگهای با هدف سیاست نگاه بر شرق و استفاده از فرصت‌های سازمان همکاری شانگهای به ویژه در مقابل تحریم‌های ظالمانه آمریکا به عنوان یک عضو غیررای‌دهنده شرکت کند (سایت سازمان همکاری شانگهای، ۲۰۲۲). طبق اخبار منتشر شده از مسکو تایمز در سال ۲۰۱۷ ایران در سال ۲۰۱۷ به طور رسمی درخواست عضویت کامل در سازمان همکاری شانگهای را ارائه داد و تمایل خود را برای تبدیل شدن به یک عضو تمام‌وقت و مشارکت در فرآیندهای تصمیم‌گیری اعلام کرد. از سال ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲، ایران در مذاکرات گسترده‌ای با اعضای موجود سازمان همکاری شانگهای برای نهایی کردن شرایط عضویت خود شرکت کرد. این شامل رسیدگی به نگرانی‌های برخی از کشورهای عضو درباره برنامه هسته‌ای و سیاست‌های منطقه‌ای ایران بود و در نهایت سال ۲۰۲۱ در نشست سازمان همکاری شانگهای در

1. Akram

سمرقند، ازبکستان، ایران به طور رسمی به عنوان یک عضو کامل پذیرفته شد (موسوی و خدایی، ۲۰۱۳). این نقطه عطفی مهم برای ایران بود که دسترسی بیشتری به فرصت‌های اقتصادی و همکاری‌های منطقه‌ای فراهم کرد. لذا سازمان‌ها و نهادهای اقتصادی می‌بایست با بررسی کامل زمینه‌های همکاری برنامه‌های متمرکزی در این خصوص تعریف و اجرا نمایند.

سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح

سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح بر اساس ماده ۱۷۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تدبیر مورخه ۱۳۸۱/۰۸/۱۴ مقام معظم فرماندهی کل قوا از ادغام سازمان‌های بیمه و بازنشستگی ارتش، سپاه، نیروی انتظامی و سازمان خدمات درمانی تشکیل گردید که در حال حاضر زیر مجموعه‌ای از وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در حال فعالیت می‌باشد. از این رو سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح به دلیل ارتباط ساختاری با بدنه دفاعی کشور و نیز فعالیت‌های اقتصادی قابل توجه می‌تواند به عنوان یکی از بخش‌های فعال و پیشرو از فرصت‌های همکاری اقتصادی دفاعی شانگهای و اعضا آن استفاده نماید.

ابعاد اقتصادی و تجاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح

تلاش‌های سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح برای ورود به فعالیت‌های اقتصادی و احیای صندوق‌های بازنشستگی نیروهای مسلح به ثمر نشست و شرکت سرمایه گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (شستان) در سال ۱۳۸۶ بر اساس ماده ۹ اساسنامه سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح به منظور به کارگیری سرمایه‌های این سازمان با هدف ارتقای توان مالی بازنشستگان آغاز شد. این شرکت به استناد ماده ۴ و ۹ اساسنامه ستاد و ماده ۵ قانون بیمه عمر و حوادث کارکنان نیروهای مسلح و موافقت وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح برای سرمایه گذاری و بهره‌برداری از وجوه و ذخایر سازمان در جهت تقویت بنیه مالی صندوق‌های بیمه و بازنشستگی نیروهای مسلح تشکیل شد. شرکت سرمایه گذاری شستان در پی ایجاد یک مؤسسه اقتصادی سودآور توانمند، توسعه یافته و تأثیر گذار در حوزه اقتصادی کشور و منطقه در زمینه کسب درآمد و تولید ثروت به منظور تحقق اهداف و برنامه‌های متعالی سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح بوده است. مأموریت اصلی شرکت ایجاد بالاترین ارزش و سود برای تامین منافع ذینفعان از طریق سرمایه گذاری ایجاد و توسعه کسب و کارهای سودمند با استفاده از توان دانش

سازمانی و فراسازمانی و فناوری‌های روز است تا با استفاده از فرصت‌های اقتصادی موجود و با حضور در بازارهای داخلی و خارجی بتواند از طریق ایجاد یا توسعه کسب و کار بر تکیه بر دانش و خلاقیت، تولید ثروت نموده و توان اقتصادی مجموعه را در سطوح ملی و بین‌المللی افزایش دهد (صانعی، ۱۳۹۸). شرکت سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در حوزه‌های نفت، گاز و پتروشیمی؛ نیرو و انرژی؛ معدن و صنایع معدنی؛ مالی، تجاری و بازرگانی؛ صنعت ساختمان فعالیت می‌کند. همچنین شرکت سرمایه‌گذاری غدیر یکی از بزرگ‌ترین و فعال‌ترین شرکت سرمایه‌گذاری هلدینگ در کشور است. شرکت سرمایه‌گذاری غدیر در سال ۱۳۷۰ با نام اولیه شرکت سرمایه‌گذاری بانک صادرات و با مالکیت بانک صادرات ایران تاسیس. پس از انتقال سهام ۱۲۴ شرکت از بانک صادرات ایران به این شرکت در سال ۱۳۷۵ به منظور اصلاح ساختار مالی، نام شرکت به سرمایه‌گذاری غدیر تغییر یافت. با انتقال مالکیت شرکت سرمایه‌گذاری غدیر از بانک صادرات ایران به سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در سال ۱۳۸۷، رشد سودآوری و ارزش‌داری‌های شرکت شتاب گرفت. شرکت سرمایه‌گذاری غدیر در حوزه‌های مالی، تجاری و بازرگانی؛ برق و انرژی؛ صنایع و معادن؛ نفت، گاز و پتروشیمی؛ حمل و نقل؛ ساختمان و سیمان فعالیت می‌کند (شافعی، ۱۳۹۸، ۵۰۹).

۲-۲. پیشینه پژوهش

۲-۲-۱. مطالعات داخلی

علی‌اکبر جعفری، میثم بلباسی و شهرام اسفندیار در سال ۱۳۹۶ در پژوهشی تحت عنوان منافع ملی و عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای؛ نتایج پژوهش بیانگر این است که عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای، فرصت‌ها و دستاوردهای زیادی برای ایران در زمینه‌های اقتصادی، تجاری، سیاسی، امنیتی و فرهنگی داشته است و با توجه به پتانسیل و توانمندی‌های ایران، بر پیوند استراتژیک ایران و سازمان فوق‌الذکر افزوده شده است که با توجه به دگرگونی‌های بین‌المللی، ایران می‌تواند از پتانسیل‌های سازمان برای تأمین منافع ملی و ارتقاء جایگاه خود در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی در راستای اهداف چشم‌انداز بیست‌ساله گام بردارد.

وحید بزرگی و میرعبدالله حسینی در سال ۱۳۹۸ در پژوهشی تحت عنوان سازمان همکاری‌های شانگهای: تحولات گذشته و چشم‌انداز آینده؛ نتایج پژوهش بیانگر این است که اعضای سازمان همکاری‌های شانگهای قابلیت آن را دارند که در دهه‌های آینده به یکی از بزرگ‌ترین قطب‌های

بین‌المللی اقتصاد، تجارت، سرمایه‌گذاری خارجی، انرژی و نظامی در جهان تبدیل شوند. بر خورداری از قلمرو جغرافیایی وسیع، جمعیت عظیم، منابع انرژی گسترده، سلاح‌های هسته‌ای، نیروهای مسلح قابل توجه، حق و تو در شورای امنیت و عوامل دیگر به این سازمان پتانسیل اقتصادی، سیاسی و نظامی بالایی می‌بخشد. بدون تردید ایران باید از این برتری‌ها در جهت مناسبات منطقه‌ای و روابط بین‌المللی خود سود ببرد.

فرهاد عطایی و سمیه زنگنه در سال ۱۳۹۹ در پژوهشی تحت عنوان تحول اولویت‌ها در سازمان همکاری شانگهای از زمان تاسیس تا سال ۲۰۱۹؛ نتایج پژوهش بیانگر این است که سازمان همکاری شانگهای از نظر جغرافیایی از وسیع‌ترین پیمان‌های است که تا کنون تشکیل شده است و بخش بزرگی از جمعیت جهان، منابع انرژی و بازار اقتصادی جهان را در خود دارد. همچنین این سازمان ظرفیت تبدیل شدن به بزرگ‌ترین قطب انرژی، اقتصادی و راهبردی جهان را دارد. زهرا مشفق در سال ۱۴۰۲ در پژوهشی تحت عنوان ملاحظات عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای؛ فرصت‌ها و چالش‌ها؛ نتایج پژوهش بیانگر این است، افزایش قدرت چانه‌زنی در میان کشورهای منطقه، گسترش روابط تجاری با کشورهای عضو، افزایش فرصت‌های دیپلماسی در روابط بین‌الملل، افزایش فرصت‌های اقتصادی در حوزه ترانزیت و تسهیل مسیرهای ارتباطی از مهمترین این فرصت‌هاست. همچنین، مشخص نبودن جایگاه ایران در سازمان همکاری شانگهای و وجود موانع اقتصادی و تجاری در مسیر همگرایی اقتصادی و تجاری ایران با کشورهای عضو شانگهای از مهمترین چالش‌های پیش روی ایران است. برای بهره‌مندی حداکثری از منافع این سازمان، به کارگیری دیپلماسی فعال در سازمان، انعقاد تفاهم‌نامه‌های دوجانبه، تقویت حضور رایزنان بازرگانی در کشورهای عضو سازمان، به کارگیری سیاست‌گذاری تجاری کارآمد و خودداری از فرصت‌سوزی در بهره‌گیری از فرصت‌های ترانزیتی توصیه می‌شود.

فائزه مرادی حقیقی در سال ۱۴۰۲ در پژوهشی تحت عنوان امکان همگرایی اقتصادی میان اعضای سازمان همکاری شانگهای و فرصت‌های پیش روی ایران؛ نتایج پژوهش بیانگر این است که سازمان همکاری شانگهای به دلیل اولویت اهداف امنیتی-سیاسی، عدم توافق اعضای اصلی در پیگیری اهداف اقتصادی و ضعف ساختارها و نهادها برای پیگیری برنامه‌های اقتصادی، از امکانات حداقلی برای تحقق همگرایی اقتصادی میان اعضا برخوردار است، اما در صورت رفع موانع تحریمی پیش روی ایران، فرصت‌هایی را در راستای اتحاد سیاسی و فراهم نمودن زمینه‌های بر خورداری‌های اقتصادی برای کشور را فراهم خواهد کرد.

۲-۲. مطالعات داخلی

ژائو هواشننگ^۱ در سال ۲۰۰۶ در پژوهشی تحت عنوان سازمان همکاری شانگهای در پنج سالگی: دستاوردها و چالش‌های پیش رو؛ بیان می‌کند که برای اینکه سازمان همکاری شانگهای به بلوغ برسد و موقعیت خود را در منطقه تحکیم کند، باید به یک سری مشکلات رسیدگی کند - باید چارچوب توسعه خود را بهبود بخشد، محدوده عملکرد خود را تعیین کند، به مسائل اقتصادی و امنیتی رسیدگی کند، به چالش‌های موجود پاسخ دهد. ژئوپلیتیک و ثبات منطقه ای، روابط با جهان خارج را بیشتر پرورش داده و بهبود می‌بخشد و همچنین مسئله گسترش را روشن می‌کند. یامی ایکسیو و بنیامین موادی مکنگو^۲ در سال ۲۰۲۱ در پژوهشی تحت عنوان بیست سال سازمان همکاری شانگهای: دستاوردها، چالش‌ها و چشم اندازه؛ به این نتیجه رسیده‌اند که سازمان همکاری شانگهای تضمینی مهم برای همکاری‌های چندجانبه است به طور کامل قادر به اعمال نفوذ بیشتر و ارائه نتایج بیشتر در سال‌های آینده است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

این فصل رویکرد روش‌شناسی بکار گرفته شده در این مقاله را تشریح می‌کند که به بررسی زمینه‌های همکاری و فرصت موجود در سازمان شانگهای در حوزه اقتصاد دفاع برای سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) می‌پردازد. این مقاله با رویکرد توصیفی تحلیلی به انجام رسیده است. روش تحقیق توصیفی به منظور گردآوری و تحلیل داده‌های مربوط به فعالیت سازمان‌های تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای در حوزه اقتصاد دفاعی است. این روش برای کاوش و توصیف فرصت‌ها و زمینه‌های همکاری سازمان‌های تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای در زمینه‌های اقتصاد دفاع مناسب است. جهت دستیابی به یافته‌ها و نتایج مورد نظر، این مقاله در دو بخش به انجام رسیده است. جمع‌آوری داده‌ها در دو بخش به انجام رسیده است. بخش اول، اطلاعات کتابخانه‌ای می‌باشد که شامل: بررسی ادبیات؛ بررسی گسترده مجلات دانشگاهی، کتاب‌ها و گزارش‌های دولتی و غیر دولتی برای به دست آوردن درک جامعی از مجموعه دانش موجود در مورد فعالیت‌های اقتصادی دفاعی فعال در سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای و تجزیه و تحلیل اسناد صورت

1. Zhao Huasheng

2. Yamei Xue, Benjamin Mwadi Makengo

گرفت تا اطلاعات دقیقی در مورد ساختار، تأمین مالی و فعالیت‌های سازمان‌های تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری‌های شانگهای در زمینه اقتصاد دفاع جمع‌آوری شود. بخش دوم، مصاحبه‌های انجام شده می‌باشد که شامل مصاحبه‌های کارشناسان: مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با کارشناسان موضوعی از جمله پرسنل نظامی، مقامات دولتی و محققان متخصص در حوزه اقتصادی، دفاعی و امنیت اجتماعی انجام شد.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

داده‌های جمع‌آوری شده از اطلاعات کتابخانه‌ای و مصاحبه مورد تجزیه و تحلیل کیفی قرار گرفت. از تحلیل موضوعی برای شناسایی و دسته‌بندی مضامین و الگوهای کلیدی برآمده از داده‌ها استفاده شد. این امر امکان درک جامعی از زمینه‌های همکاری و فرصت‌های موجود در سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری‌های شانگهای در حوزه اقتصاد دفاعی را فراهم کرد. با عنایت به تحلیل‌های به عمل آمده، سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری‌های شانگهای در زمینه اقتصادی اجتماعی فعالیت‌های متنوعی انجام می‌دهند. این فعالیت‌ها به تقویت همکاری میان کشورهای عضو سازمان همکاری‌های شانگهای با سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح در امور اقتصادی، اجتماعی و دفاعی کمک خواهد کرد و علاوه بر ترویج ثبات منطقه‌ای، عواید ویژه‌ای در بخش اقتصاد دفاعی خواهد داشت.

تطبیق فرصت‌ها و زمینه‌های همکاری اقتصاد دفاعی سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری‌های شانگهای:

- تبادل تجربیات و دانش فنی: امکان تبادل تجربیات در زمینه‌های دفاعی و اجتماعی بین کشورهای عضو سازمان همکاری‌های شانگهای و سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح، به ویژه در حوزه‌های بازنشستگی، بهداشت و درمان، بیمه، آموزش و رفاه اجتماعی خواهد داشت.
- همکاری‌های اقتصادی: ایجاد پروژه‌های مشترک در زمینه تولید تجهیزات دفاعی و نظامی، که می‌تواند به تقویت خودکفایی و کاهش وابستگی به واردات کمک کند. همچنین سازمان همکاری‌های شانگهای همکاری در امنیت اقتصادی میان کشورهای عضو را ترویج می‌کند. این شامل پرداختن به تهدیدات زیرساخت‌های حیاتی، امنیت انرژی و زنجیره‌های تأمین است. سازمان همچنین همکاری در تجارت، سرمایه‌گذاری و توسعه زیرساخت‌ها را تشویق می‌کند.

- همکاری در فناوری دفاعی: سازمان همکاری شانگهای همکاری در تحقیق و توسعه فناوری‌های دفاعی را ترویج می‌کند. کشورهای عضو تجربیات و منابع خود را به اشتراک می‌گذارند تا سیستم‌های دفاعی پیشرفته‌ای مانند سیستم‌های دفاع هوایی، پهپادها و مهمات هدایت شونده دقیق را توسعه و تولید کنند. از این رو سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح می‌تواند با همکاری و تعامل با سایر سازمان‌های وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در راستای پیشرفت صنعت دفاعی کشور گام‌های موثری بردارد و زمینه‌ای برای رونق اقتصاد کشور را فراهم آورد.
  - تحلیل داده‌ها: استفاده از داده‌های کلان کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای برای تحلیل وضعیت اقتصادی و اجتماعی نیروهای مسلح کشور ایران و شناسایی نیازها و چالش‌ها آنها.
  - تقویت امنیت منطقه‌ای: همکاری در زمینه امنیت مرزی و مبارزه با تروریسم، که می‌تواند به ثبات اقتصادی کشورهای عضو کمک کند.
  - همکاری در امنیت سایبری: سازمان همکاری شانگهای اهمیت روزافزون امنیت سایبری را شناسایی کرده و در همکاری برای مقابله با تهدیدات سایبری فعالیت می‌کند. کشورهای عضو بهترین شیوه‌ها را به اشتراک می‌گذارند، تمرینات سایبری مشترک برگزار می‌کنند و سازوکارهایی برای پاسخ به حملات سایبری توسعه می‌دهند از این رو همکاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح با سازمان همکاری شانگهای در حوزه امنیت سایبری موجب می‌شود که سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح خود را از تهدیدهای سایبری را حفظ کند.
  - توسعه صنعت دفاعی: سازمان همکاری شانگهای از توسعه صنایع دفاعی در کشورهای عضو حمایت می‌کند. این شامل ترویج سرمایه‌گذاری در تولید دفاعی، تحقیق و نوآوری است. سازمان همچنین همکاری میان شرکت‌های دفاعی و مؤسسات تحقیقاتی را تسهیل می‌کند. با همکاری و تبادل با سایر سازمان‌های زیرمجموعه وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح می‌توان زمینه‌های بسیار متناسبی جهت فعالیت در این حوزه به وجود آورد.
- همکاری بین سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای می‌تواند به تقویت پایه‌های اقتصاد دفاعی نیروهای مسلح کمک کند. با وجود چالش‌های موجود، اگر کشورهای عضو بتوانند بر اختلافات غلبه کنند و بر روی اهداف مشترک تمرکز کنند، می‌توانند از این فرصت‌ها بهره‌برداری کنند و به توسعه پایدار دست یابند.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای می‌توانند با یکدیگر همکاری کنند تا از فرصت‌های موجود بهره‌برداری کنند و چالش‌ها را مدیریت نمایند. این همکاری به تقویت روابط تجاری با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای مانند قزاقستان، قرقیزستان و تاجیکستان که بازارهای در حال رشد هستند، کمک خواهد کرد. این کشورها به عنوان گذرگاه‌های مهم برای تجارت با چین و روسیه می‌توانند مسیرهای تجاری جدیدی را برای صادرات محصولات تولیدی شرکت‌های گروه سرمایه‌گذاری، به‌ویژه در بخش دفاعی، فراهم کنند. در این راستا، جاری‌سازی قراردادهای و اسناد همکاری در زمینه‌های مختلف می‌تواند به عنوان پایه‌ای برای توسعه روابط بین سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای عمل کند. علاوه بر این، ایجاد زمینه‌های جدید همکاری و خلق راهکارهای اساسی، مانند تبادل نظر در حوزه بازنشستگان و صندوق بیمه، می‌تواند به تقویت شبکه‌های اجتماعی و اقتصادی بین کشورها کمک کند. تبادل تجربیات و بهترین شیوه‌ها در این زمینه‌ها می‌تواند به بهبود خدمات ارائه‌شده به بازنشستگان و افزایش سطح رفاه اجتماعی منجر شود. همچنین، همکاری با نهادهای داخلی در خصوص سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه شانگهای می‌تواند به جذب سرمایه‌های خارجی و توسعه پروژه‌های زیرساختی کمک کند. این همکاری‌ها نه تنها به تقویت اقتصاد دفاع کمک می‌کند، بلکه می‌تواند بهبود کیفیت زندگی و خانواده‌های آنان را نیز به همراه داشته باشد. در نهایت، این نوع همکاری‌ها می‌توانند شامل مشاوره فنی، آموزش نیروی کار و انتقال تکنولوژی باشند که به ارتقاء توانمندی‌های صنعتی و اقتصادی هر دو طرف کمک خواهد کرد. با توجه به این نکات، سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح می‌تواند از امنیت پروژه‌های خود در مناطق حساس جغرافیایی مطمئن شود و از تکنولوژی‌های پیشرفته در صنایع دفاعی بهره‌برداری کند.

برخی از پیشنهادها همکاری به شرح زیر است:

توسعه قراردادهای تجاری و اقتصادی؛ با برقراری توافق نامه‌های تجاری و سرمایه‌گذاری دو جانبه با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح می‌تواند زمینه‌های همکاری بیشتری را ایجاد کند.

ایجاد مشارکت استراتژیک؛ ایجاد شرکت‌های مشترک با شرکت‌های چینی، روسی و دیگر

کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای می‌تواند به توسعه پروژه‌های جدید و بهبود بهره‌وری یاری رساند.

تسهیل تامین مالی و سرمایه‌گذاری: همکاری با بانک‌های کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای برای تامین مالی پروژه‌ها و کاهش هزینه‌های مالی می‌تواند به توسعه پروژه‌های زیرساختی و طرح‌های صنعتی، دفاعی و پتروشیمی در دست ساخت یاری رساند.

ایجاد شبکه‌های توزیع و زنجیره تامین: استفاده از شبکه‌های تجاری و زنجیره‌های تامین کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای برای واردات مواد اولیه و تجهیزات پروژه‌ها و نیز فرآورده‌های نفتی همانند بنزین و صادرات محصولات نهایی می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری کمک کند. پیشنهاد می‌شود کارگروه‌های منطقه‌ای به وجود آید.

تقویت دیپلماسی اقتصادی: از طریق روابط دیپلماتیک با کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای، شرکت‌های سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح می‌توانند از حمایت‌های دولتی جهت توسعه پروژه‌های خود بهره‌برداری کنند. با توجه به محدودیت‌های بین‌المللی و تحریم‌ها، استفاده از این ظرفیت‌ها می‌تواند به شرکت‌های سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح کمک کند تا به توسعه و رشد پایدار دست یابد و از فرصت‌های اقتصادی جدید بهره‌برداری کند.

سرمایه‌گذاری برون مرزی: سرمایه‌گذاری برون مرزی در چهارچوب پیمان‌های شانگهای به شرکت‌های سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح این امکان را می‌دهد که از فرصت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری در کشورهای عضو این پیمان‌ها استفاده کند. این کشورها معمولاً دارای اقتصادهای در حال رشد و منابع غنی هستند و همکاری با آنها می‌تواند به دسترسی به بازارهای جدید، کاهش وابستگی به بازارهای غربی و افزایش تنوع در سبد سرمایه‌گذاری شرکت‌های سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح کمک کند. همچنین، عضویت در این پیمان‌ها ممکن است شرایط تسهیل شده‌ای برای انتقال تکنولوژی، تامین مواد اولیه و کاهش هزینه‌های تجاری فراهم آورد.

فروش مستقیم در بازار هدف و واردات مستقیم به ایران: فروش مستقیم در بازار هدف و واردات مستقیم از مبدأ به ایران به معنای حذف واسطه‌ها در فرآیند تجاری است. در فروش مستقیم به بازار هدف، شرکت‌های سرمایه‌گذاری سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح می‌توانند محصولات خود را به صورت مستقیم به خریداران در کشورها مقصد صادر کنند، که باعث افزایش کنترل بر

قیمت گذاری، بهبود روابط با مشتریان، نیاز سنجی و افزایش سود می شود. از سوی دیگر واردات مستقیم از مبدا به ایران نیز به معنای خرید مستقیم از تولید کنندگان یا تامین کنندگان خارجی است. این کار می تواند باعث کاهش هزینه های واسطه گری، بهبود کیفیت مواد اولیه و تسریع فرآیندهای تامین شود. در هر دو حالت، این رویکرد می تواند هزینه های کلی را کاهش دهد و به افزایش سودآوری کمک کند.

در نتیجه، مشارکت بین سازمان تامین اجتماعی نیروهای مسلح و سازمان همکاری شانگهای دارای پتانسیل بسیار زیادی برای پیشبرد همکاری های اقتصادی دفاعی و امنیت اجتماعی است. با پذیرش یک رویکرد جامع که اهداف امنیتی و رفاهی را ادغام می کند، این دو سازمان می توانند چرخه های ایجاد کنند که ثبات، رشد اقتصادی و پیشرفت اجتماعی را به نفع کشورهای عضو خود و فراتر از آن ارتقا دهد.

فهرست منابع

- انوری، حمیدرضا و رحمانی موحد، مرتضی. (۱۳۸۸). سازمان همکاری شانگهای چشم اندازی به سوی جهان چند قطبی، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.
- بزرگی، وحید و حسینی، میرعبدالله. (۱۳۸۹). سازمان همکاری شانگهای، تحولات گذشته و چشم انداز آینده، مطالعات اوراسیایی مرکزی، سال سوم، شماره ۷.
- جعفری، علی اکبر؛ بلباسی، میثم؛ اسفندیار، شهرام. (۱۳۹۶). منافع ملی و عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای. مجله دانش سیاسی، سال سیزدهم شماره ۲ (پیاپی ۲۶)، پاییز و زمستان ۱۳۹۶، صص ۱۶۳ - ۲۰۰.
- حاجی یوسفی، امیر محمد. (۱۳۸۲)، سیاست خارجی ایران در قبال اسرائیل از دید نظریه‌های روابط بین الملل، فصلنامه مطالعات خاورمیانه، سال دهم، شماره ۳۳، خرداد، ۱۹ - ۴۰.
- دویچ، کارل و همکاران. (۱۳۷۵)، نظریه‌های روابط بین‌الملل، ترجمه وحید بزرگی، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی.
- دهقانی فیروز آبادی، سید جلال. (۱۳۸۲)، «تحول نظریه‌های منازعه و همکاری در روابط بین‌الملل. مجله پژوهش حقوق و سیاست، شماره ۸، بهار، ۷۳-۱۱۶.
- زاهدی انارکی، مجتبی. (۱۳۸۵). سازمان همکاری شانگهای از تئوری تا عمل، مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، سال پانزدهم، شماره ۵۵.
- سلیمان پور، هادی؛ مولایی. (۱۳۹۱)، «عباداله امکان یا امتناع همگرایی قاره ای در آسیا»، مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۷۸، تابستان، ۴۵-۷۶.
- شافعی، غلامرضا. (۱۳۹۸). آزمون‌ها و آموزه‌ها، تهران: انتشارات لوح فکر.
- صانعی، قاسم. (۱۳۹۸). تامین اجتماعی نیروهای مسلح در گذر زمان با تأکید بر تاریخ شفاهی تأمین اجتماعی نیروهای مسلح. تهران، مؤسسه مطالعاتی سپید، ص ۴۰۰.
- عبدالله خانی، علی. (۱۳۸۳)، نظریه‌های امنیت مقدم ای بر طرح ریزی دکتترین امنیت ملی (۱)، تهران: مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- عسگرخانی، ابومحمد. (۱۳۸۳)، رژیم‌های بین‌المللی، تهران: انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
- عطایی، فرهاد؛ زنگنه، سمیه. (۱۳۹۹). تحول اولویت‌ها در سازمان همکاری شانگهای از زمان

- تاسیس تا سال ۲۰۱۹. نشریه مطالعات اوراسیای مرکزی، پیاپی ۲۶ (بهار و تابستان ۱۳۹۹)، صص ۱۴۳-۱۶۰.
- قوام، عبدالعلی. (۱۳۹۰)، روابط بین الملل: نظریه‌ها و رویکردها، تهران، سمت.
  - کوزهگر کالجی، ولی. (۱۳۹۴). رویکرد و ملاحظیات جمهوری خلق چین در قبال عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای. در: چشم‌انداز روابط ایران و چین. تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر، صص ۲۴۴-۲۱۳.
  - گوهری مقدم، ابودر و بشیری لحاقی، میثم. (۱۳۹۶). کاربست نظریات همگرایی در طراحی مدل همگرایی منطقه‌ای در حوزه همسایگی جمهوری اسلامی ایران، دوفصلنامه علمی - پژوهشی دانش سیاسی، سال سیزدهم، شماره اول، شماره ۲۵، صص ۷۱-۹۸.
  - لینکلتر، اندرو. (۱۳۸۵)، جامعه و همکاری در روابط بین‌الملل، ترجمه بهرام مستقیمی، تهران: انتشارات وزارت امور خارجه.
  - مرادی حقیقی، فائزه. (۱۴۰۲). امکان همگرایی اقتصادی میان اعضای سازمان همکاری شانگهای و فرصت‌های پیش روی ایران. فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل، پیاپی ۶۲ (تابستان ۱۴۰۲)، صص ۱۹۵-۲۳۴.
  - مسکو تایمز. (۲۰۱۷). ایران برای عضویت کامل در سازمان همکاری شانگهای درخواست داد.
  - مشفق، زهرا. (۱۴۰۲). ملاحظیات عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای؛ فرصت‌ها و چالش‌ها. نشریه امنیت اقتصادی، سال یازدهم شماره ۴ (پیاپی ۱۱۱، تیر ۱۴۰۲)، صص ۶۳-۷۶.
  - مشیرزاده، حمیرا. (۱۳۸۹)، تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، تهران: انتشارات سمت.
  - Akram, Khalid Taimur. (2020). Economic potential of the SCO. April28.
  - Huang, Chin-Hao. (2006). China and the shanghai cooperation organization: post – summit Analysis and Implication for the united state, China and Eurasia forum Quarterly, Volum 4. No. 3.
  - Huasheng, Zhao. (2006). The Shanghai Cooperation Organization at 5: Achievements and Challenges Ahead. China and Eurasia Forum Quarterly, Volume 4, No. 3 (2006) p. 105-123 © Central Asia-Caucasus Institute & Silk Road Studies Program ISSN: 1653-4212.
  - Kim, Samuel. (1992). Regional Associations, Political. In Mary Hawkes-

worth and Maurice Kogan, Encyclopedia of Government and Politics. London: Routledge.

- M. Mousavi, E. Khodae. (2013). Iran and the Shanghai Cooperation Organization, Iranian Review of Foreign Affairs, Vol. 4, No. 1, Spring 2013, pp. 185-210.
- Mitrany, David. (1966). A Working Peace Sestem. Chicago: Quadrangle books.
- Reus-Smit, C. (1996). The Normative Structure of International Society', in F. Osler Hampson and J. Reppy (eds), Earthly Goods. Environmental Change and Social Justice (Ithaca).
- Rowden, Rick. (2018). Economy Political Global. The rise and rise of the Shanghai Cooperation Organisation."Global Political Economy Briefl-16.
- Ruggie John Gerard. (1998). What Makes the World Hang Together, Neo-Utilitarianism and the Social Constructivism Challenge, International Organization, Vol.52, no.4.
- sco.int (<http://eng.sectsco.org/>)
- Waltz, Kenneth.N. (1979). Theory of International Politics, New York.
- X. Yamei and M. Makengo Benjamin. (2022). Twenty Years of the Shanghai Cooperation Organization: Achievements, Challenges and Prospects. Open Journal of Social Sciences, 2021, 09 (10), pp.184-200.

